Број 259. У Новом Саду у петак 21. новембра 1908. Година XLIII.

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот од сваке врсте оваких ситних слова,

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново!

(Писмо уредништву „Заставе“.)

XXXVI

Одавна ја већ предсказујем да ћемо добити новог Ерентала. Сад се већ доста јасно види, да ће се то заиста догодити.

Наш заједнички министар спољних послова добио је — највећи орден светога Стевана. И баш у том највишем одликовању има крупно зрно горчине. То значи: Одатле не мож даље, доста је.

Тај највиши орден значи, да је носилац његов достигао највећу тачку. Тачку са које се не иде на више, него само на ниже. То се одликовање даје онима, који су учинили већ све што се од њих могло очекивати, и о којима држе да не могу са каквом новом заслугом заслужити тај орден. Бар се то не очекује од њих. И кад добију тај орден иду у заслужени мир.

То је отприлике, као кад каквог удварача почну да љубе девојке у руку и да му кажу — чико.

Сме ли ко казати да то није почаст?! Велика је почаст, о том нема сумње, али баш та највећа почаст казује ономе коју је добио — време твоме удварању прошло је. Ми ћемо те љубити у руку, али сада долазе други на твоје досадање место.

И чика Ерентал добио је највишу почаст, рукољуб. За њега се само може рећи: Рано је остарио. И није толико ни стар, колико је ћелав. А није толико ни ћелав, него му је косу почупала — анексија.

* * *

Праг је добио преки суд и целата. Кажу због оно мало „бумла“ немачких ђака, и што Чеси то нису могли да трпе. Ви знате шта је то „бумл“. Шалабазање. Немачки ђаци имају обичај, да у својим капицама и окићени врпцом шалабазају улицама. Чешки ђаци су их у таквим приликама изазивали. Управ чешки ђаци су тврдили, да њих немачки ђаци изазивају својим шалабазањем. После су дошле речи, па песнице, па каменице, па револвери, па редари, па војска, па преки суд и целат.

Али не верујте, да је то због оног „бумла“, шалабазања. Него је ствар у томе, што чешки и немачки ђаци нису могли да се гледају. А младеж је то научила од старијих. Немци су хтели и даље да господаре у Аустрији, а Чеси то нису хтели даље да трпе. И отуда сав покор при „бумлу“, али не због „бумла“.

Оно главно зло не постоји од јуче. Одавна се дими кров на сваком крају и јасно се осећало да горе, само још није избио пламен. И у таквом часу, где треба чувати и уређивати рођену кућу, пронашао је Ерентал де се погађа за суседну кућу...

Сасвим је заслужио да добије одликовање, које ће нам га скинути с врата.

* * *

Колико се дими на све стране и колико има посла не само у Аустрији него и код нас у Угарској, сведоче и догађаји последњих дана.

Удружење јужно-угарских економа изаслало је депутацију од хиљаду и сто чланова министрима у Будимпешту. Та велика депутација, хтела је да скрене пажњу на велику невољу која прети економима. Тражили су, да мали ратари који имају годишњег прихода испод 800 круна, буду опроштени од порезе. Тражили су праведан катастар и смањивање порезе на земљу, те да та пореза буде колико може бити — мања.

У исти мах претресан је у сабору прорачун министра пољопривреде. И том је приликом изнео један говорник, како немамо у Угарској ни 4 хиљаде великих поседника, а те 4 хиљаде великих поседника имају више земље него што имају земље близу 4 милијона малих и ситних поседника.

Тај је посланик доказивао, да на њиви не роди само класје, него и домољубље. Треба помагати оне мале и ситне, јер ти се жртвују за све што је племенито, а они други не увек.

Још се тужио тај говорник, како се наше сточарство утамањује и слаба нам је вајда отуда што у страним новинама пишу: — У Угарској има врло много телади.

* * *

Ко пажљиво чита новине, тај види, да је ипак најбоље у Хрватској и Славонији. Тамо је све у реду и ништа не фали, само се чини онима, који су на врху, да још није доста Срба у затворима.

И труде се по могућству, да број затворених Срба буде сваки дан све већи... То ће, по њиховом мишљењу, ускорити, да се што пре створи — Велика Хрватска.

О људи, људи пазите! Нећете добити Босну, а изгубићете Србе. Па шта онда?!

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Оружање Србије.

„Берлински Тагблат“ доноси како је српска влада решила, да дигне зајам од сто милијона круна. Др. Миловановић је на свом путу у Лондон и Париз удесио све, да Србија добије без икакве препреке одмах зајам, чим усвоји народна скупштина законску основу о зајму.

Талијански бојкот.

Како бечки листови јављају, у Италији је увелико отпочео бојкот против аустроугарске робе. Неке талијанске велике творнице већ су прекинуле своје везе са аустријским творницама. Трговачки путници аустријски наилазе у талијанским радњама махом затворена врата. Више талијанских листова позивају грађанство да се све придружи бојкоту аустријске робе.

Русија и анексија.

Руски лист „Биржевија Вједомости“ доноси, како ће руски министар спољних послова за то говорити о анексији Босне и Херцеговине и балканском питању, у тајној седници, што хоће да се позове и да изнесе врло важна акта.

Руски коњи за Србију.

Будимпештански листови имају вест, да је Србија послала у Русију једно војно изасланство, да накупује коња за брзометне топове. То изасланство је купило две хиљаде коња и послало их преко Румуније за Србију. Румунска влада међу тим није дозволила пролаз кроз Румунију. Српска ће влада покушати, да те коње преко Бугарске пренесе у Србију. Не буде ли ни Бугарска дозволила пролаз кроз Бугарску, то ће ти коњи кроз Турску пренети бити у Србију.

Бугарска и догађаји на Балкану.

Бечки листови јављају, како бугарски дворски кругови држе да неће доћи до рата. Узмора ли пак Аустро Угарска да се лати оружја против Турске, тада ће свакако и Бугарска прибећи оружју, да она реши њену судбину. Дође ли до рата између Аустро-Угарске с једне, а Србије и Црне Горе с друге стране, Бугарска ће остати неутрална т. ј. неће се у тај рат мешати.

Бојкот у Турској.

Бечки листови имају из Ца-

ПОДЛИСТАК.

Здравље и болест у причи.

Најбољи зачини.

Некога краља ухвати у лову олујина и пљусак, те шта ће, куда ће него се склони у најближу сељачку колибу. Беше баш некако око ужине и деца таман села око совре, те слатко једу — го качамак. Прија им, да не може боље бити, па им се и види. На руменим обрашчићима огледа им се свежина и здравље.

Краљ је неко време са задовољством гледао ту дивну слику простоте и здравља, замисли се нешто, па ће из тих мисли као и нехотице домаћици:

— „Како слатко једу! И како су здрава!... Реци-де ми, снахо, чим ти сладиш тај твој голи качамак, кад им тако прија? — Моја имају свега што је најбоље и најлепше на пробир и на претек, па ипак нису тако здрава и једра.

— „Није то никако чудо,“ — одговориће са осмехом домаћица свом незнаном госту. — „Ја имам три врсте зачина, па их сва три уза свако јело деци дајем. За то им тако и прија, и за то су тако снажна и напредна.“

— „Какве то зачине?“ — упитаће краљ зачуђено. — „Ја не видим, да ти је качамак ичим зачињен.“

— „Вала јесте, те још како, — одговара жена лукаво. — „Само се моји зачини не могу ни видети, ни осетити.“

— „Како то?“ — чуди се краљ.

— „Сасвим природно,“ — наставља домаћица. — „Прво ми је.. да моја деца морају ранити и радити, те свој оброк заслужити.“

Краљ пажљиво слуша, а домаћица наставља:

— „Други је... што им ван одређених оброка никада не дам ни залогаја, па тако онда седају за трпезу жељни и гладни.“

Краљ још пажљивији, а она завршује:

— „Најпосле трећи је... што сам их научила да буду умерени и с малим задовољни... да не траже којекакве посластице... да не бирају и не набијају сваки буџак.“

— „Сад разумем, што су та деца така.. То и јесу најбољи зачини“ — рећи ће јој краљ, па онда окрете на други разговор. Кад се „разгалило, устаде, дарива децу богато и пође даље.

Празна торба.

Поранила баба Стака пре зоре, па ће у суседну варош, да памука пазари. Не мисли се тамо дуже задржавати — до ручка може још дома стићи — па и не носи ништа собом, да се путем прихвати. Заложила се мало хлеба и залила гутљајем ракије; упртила празну торбу, у којој ће пазар донети ако га буде, па пут преда се

Варош није баш тако далеко, али баба онако стара и слаба — већ путем се прилично уморила. А кад је почела од дућана ходити и памук бирати, да се и опет најпосле празних руку врати, она већ изнемогла. Није шала: толики ход, а од јутрошње доба ништа ни окусила. Бар да јој се мало чиме год поткрепити!

У то је сретоше неке жене. Пошле, ваљда некуд у госте, на свакој о рамену пуна, тешка торба.. Биће да носе погаче и других понуда. У пролазу опазише, како јадна баба једва гегуца, па јој једна од њих рече:

— „Баба-Стако, ти си се уморила!“

— „Богме, кћери, те још како!“

— „Е што ћеш, јадна, притисле године,“ — жали је жена.

— „Ни године толико, колико ова врашка торбетина — рећи ће баба, показујући на празну торбу.

— „Каква торба, кад ти је празна“, прихватиће она жена.

— „Па баш за то и јесте тешка“ — настави баба с уздахом. — „Зар ти не знаш да је празна торба најтежа?... Да је мени ваш терет на леђи, не бих ја тако сустала“.

„Здравље“.

риграда вест, да у бојкоту против аустро-угарске није наступио ни најмањи обрт на боље. Велики везир је изјавио, како у пркос и највећим напорима његовим није пошло за руком, да приволе носаче, да истоварују аустро угарску робу. Велики везир једино што је могао да учини, то је да је свеговао аустро-угарско посланство, да проба Аустро-Угарска сама да нађе својих људи, који ће јој робу истоваривати. Он велики везир, гледаће да те људе заштити. Ово држе да је тако тешко управо немогуће извести. Огорчење међу радницима против Аустрије толико је, да су они носачи, који су припомогли да се искрца аустро-угарска пошта, одведени пред одбор за бојкот и тамо су се морали заклети, да неће у будуће ни под којим условом икакав рад за Аустрију примити.

Талијански сабор и анексија.

У талијанској комори продужена је јуче расправа о Фусинатовом предлогу, да се одобри спољна политика талијанске владе. Говорио је Роберта Гали и доказивао је, да опћи политички међународни уговори нису неповредљиви. Берлински уговор имао је штетних последица по Италију. Тиме, што је тај уговор раздрешен престаје оно стање, које већ тридесет година вређа интерес и углед Италије. Држи, да је престала опасност аустријског продирања према Солуну. Одобрава владину политику. Посланик Вали сматра, да нису довољне штете, које је Аустро Угарска вољна да даде за анексију Босне и Херцеговине. Из носи, колико и какве штете има Италија од тројног савеза, али док се тај савезни уговор не измене, Италија је дужна остати у савезу. Доцније се тројни савез може обновити на основу нових услова или се пак Италија може приближити Русији, Француској и Енглеској. Дотле треба учвршћивати границу и и појачати војску толико, да Италија може сама одлучивати својом судбином. Бечели одобрава Титонијеву политику. Посланик Сонино изјављује, да је у прошлости више пута одобравао политику Титонијеву, али мора да утврди, да је после састанка у Семерингу и Десију искрснуо план о градњи желе зничке пруге Увац Митровица, после пак конференције у Салцбургу прекршене су одредбе берлинског уговора. Оне от штете, које Аустроугарска даје за анексију Босне и Херцеговине, са талијанског гледишта су без вредности. Титонијев говор у Карапеу, којим је хтео да ослаби значај анексије и да увери државу, како догађаји на Балкану њега нису изненадили, био је груба погрешка, чије ће се последице осетити на међународној конференцији, ако се ова уопће састане. Говор тај био је погрешка, јер је њиме доказано, да министар погрешно суди како о спољном, тако и о унутрашњем положају. Боље и умесније би било, да се уздржавало, чекало, да се уповна заједничко гледиште осталих сила потписница берлинског уговора и да се мини стар сетио, да је 1871 године на лондонској конференцији једногласно утврђено оно народноправно начело, да се мир не може нарушити без пристанка уговорних странака. Препоручује, да се учине војничке предспреме, али изјављује, да уопће не мисли на рат против Аустроугарске. Не зна, да ли ће бити европске конференције, а и не разбира за њу, јер је говор Титонијев у Карипеу ограничио Ителији слободу делања. За таку полатику чини одговорном читаву владу Гласаће против Фузинатова предлога. — Демаринис одобрава политику Титонијеву — Расправа ће се сутра продужити.

Поверенице

срп. нар. радикалној странци.

Пишу нам из Сефкерина: Наша српска православна црквена скупштина у седници својој од 5 октобра т. г. придружила се закључу црквене општине у Новом Саду, којим је исто поверење изразила нашем сабору односно већини његовој, посланицима српске народне радикалне странке са жељом: „да већина црквеног сабора истрајно иде оним путем узвишеног правца, којим је пошло без обзира на равно подметање, како би нашу ствар спасоносно крају привела“.

Предлог је поднео председник Лука Жегарац и једногласно је усвојен

*

Српска православна црквена општина у Црепаји у редовној скупштинској седници својој од 13 (26) новембра на предлог црквеног одбора — уз велико одушевљење — донела је једногласно ову одлуку: Једногласно је решено, да се посланицима српске народне радикалне странке на црквеном сабору изрази пуно и неограничено поверење, које су до данас својим мушким родољубивим и истрајним радом на претпрошлом и минулом сабору нашем потпуно оправдали и стекли. Радите господо посланици и надаље са доказаном вам истрајношћу на бољитку и напретку српског нам народа и свете нам цркве. Живели наши посланици! Живела српска радикална странка!

Мита Глуваков, председник; Светозар Латовљев, потпредседник; Сава Алексић, перовођа. Одборници: Панта Црнајлов, Сава Недељков, Лена Милошев, Сима Петров Макса Лозовић, Аца Бранков, Васа Недељков, Коста Радованчев, Влада Радованчев, Коста Јанков, Аркадија Новаков и Никола Брацилов Скупштинари: Лаза Белић, Миша Стојков-Рупњаков, Љуба Радованчев, Арса Ђосић, Никола Ранча, Вељко Глуваков, Жива Радивојев, Аркадија Текијашки, Лаза Радованчев, Жива Петров-Дојчански, Нанија Стојак, Паја Моц, Станко Турински, Никола Атанацков, Лаза Атанацков Певач Тома Ђирић, Мита Јованов-Цветин, Стеван Стојков, Тоша Стојков-Рајин, Сима Петков, Лаза Живанов, Арса Текијашки, Аца Ђукић, Љуба Балан, Паја Латовљев, Ђока Радованчев Чапа, Светозар Перић, Тима Беренђија, Аца Брацилов, Аркадија Ђуришић, Макса Марков, Никола Сремац, Аца Стојков-Рупњаков, Жива Новаков Груић, Аца Петков, Пера Малетин Јоца Грубанов, Пера Бранков, Јеврем Петров, Светозар Радованчев, Светозар Црепајски, Никола Атанацков Симин и Лаза Милошев Паркаин

Забавно-поучна села.

Одбор за приређивање забавно поучних села у Новом Саду састао се ових дана и решио је да и ове године приреди низ забавно поучних села као што је то радио и прошлих година И ове године одржаће се села и у вароши и на салашима Одбор је критички проматрао свој дојакошњи рад око приређивања села и унео је у програм за ову годину новијих и напреднијих ствари. Одбор ће се трудити, да ова села дигне на онај степен, који им припада, како би она била права душевна храна за наш свет Па с тога гледишта одбор се нада, да ће се наше грађанство и ове године одазвати многобројно као и до сада Прво село ове године одржаће се сада у недељу 23 новембра (6 децембра) у вароши код Мајера и почиње у три сата после подне. Говориће г др Миладин Свињарев, а читаће г. Глиша Марковић, певаће срп. ратарско певачко друштво.

На Малом Јарку истога дана почиње село у 2 сата. На селу ће говорити г Марко Вилић, професор, а читаће г. Душан Ружић учитељ Приказаће се и неколико песама на грамофону.

На Камендину село почиње исто тако око 2 сата Говориће г. др Лаза Бајић, читаће г К Миловановић, референт и овде ће исто тако бити приказано неколико одабраних песама на грамофону.

На Клиси почиње село опет у 2 сата после подне. Говориће г. др Св. Михајловић а читаће г. Гојко Дамјанов варошки инжењер Овде ће тако исто бити приказано неколико песама на грамофону.

Дођите у што већем броју!

Штампарска парница.

Сегединско државно одветништво покренуло је против „Заставе“ парницу због дражења

Изасланство Чеха у Паризу.

Изасланство прашких Чеха је веома усрдно примљено у Паризу У почаст чешким гостима је држан у прошли четвртак и петак банкет где су врло многе одличне Паризлије присуствовале. На банкету су чињене многе овације високим гостима и певане су чешке и француске родољубиве песме.

Несретна игра с оружјем.

У Беркасову ранио је смртно Сава Девић, дечко од 10 година, своју другарицу Милку Вукајловић Луда деца играла се „ловца и зеца“ и Сава одапне пушку мислећи да је празна. Ето шта може да се деси, кад се не крије оружје, већ дође деци у руке.

Жељезничка несрећа.

У понедељак десила се у Великој Горици на самој жељезничкој станици велика жељезничка несрећа. Ради погрешних сигнала сукобила се два теретна влака. Разбијена је једна локомотива и десет вагона, једном влаковођи откинута је лева рука и нога, а има много лако рањених. Та би несрећа била још већа, да није влаковођа особног влака, који је долазио из Лекеника у В Горицу, опазио на време сукоб теретних возова и зауставио свој влак.

Смрзнуо се.

Циганин Иван Занија пошао је у село Оток (у винковачком котару) да прода тамо две секире. Биће да је добро пазарио, јер се опио као чен. И пошавши кући, срушио се онако пијан у некакав јарак, близу своје куће Неки младићи, који су онуда с говедима прошли, хтели су извући одатле, али нису могли Кад су ствар пријавили опћинским стражарима, ови одговорише, да они неће ићи да га спасавају, јер би морали укаљати своје ципеле Други дан у јутро нађен је несретни Циганин. мртав.

Брзојави „Застави“.

Стигли 20. новембра.

Угарски сабор.

Будимпешта. Расправљао се прорачун министарства просвете.

Војне припреме.

Будимпешта. Одавде се крећу за Босну по један батаљон 6. и 36. пешачке регименте. Из Печуја 69. из Кошице, 34 Лошонца 25. Јегре 60. Свију тих регимената по две статине војника — Иду да појачају 15. корпус.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

Оглас.

Потписани повереник Саборског Одбора расписује јавну продају овогодишњег **турнуса шуме манастира**

ГРГЕТЕГА

који износи **5 јутара** раздељених у 15 парцела. Продаваће се прво парцеларно а после укупно те ће већа цена одлучити.

Осим ове шуме има у Ади „Козјаку“ (преко пута од Чортановаца) врбове шуме, која ће се такођер продавати

Продаја биће **8. децембра** по новом и след. дана у **9 сати пре подне** на лицу места у ман. **Гргетегу.**

Земун, 2. дец. 1908.

Др. Јован Радивојевић-Вачић,
1564 2—3 повереник С. О

СРПСКО ТРГОВАЧКО ДРУШТВО

У РУМИ.

Српско трговачко друштво има на стоваришту, сваку количину и продаје уз најјефтинију цену: I. 1527 2—3

Орања сувих шљива, кромпира, лука црна бела, пасуља, жита, зоби, кукуруза, меда, масти, сланине, брашна из најбољих млинова бачке и баната, и све друге земаљске производе, те их препоручује потрошачима како на велико тако и на мало. Стовариште се налази у кући старе немачке школе (главна ул. бр. 130.)

Добро уређено одељење за аґентурне и комисионарске послове.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.